

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет іноземної філології
Кафедра німецької мови

Дипломна робота магістра

з теми

**«ЗАМІТКА ЯК ЖАНР У СУЧАСНОМУ НІМЕЦЬКОМОВНОМУ
МЕДІАПРОСТОРИ: СТРУКТУРНИЙ І СЕМАНТИЧНИЙ АСПЕКТИ»**

Виконала: студентка II курсу,
групи Nim1-M19z
спеціальності 014 Середня освіта (Мова і
література (німецька)
за освітньою програмою Німецька мова і
зарубіжна література з додатковою
спеціальністю 014 Середня освіта (Мова і
література (англійська)
Вовк Мар'яна Василівна

Науковий керівник: **Кійко Юрій Євгенович**,
доктор філологічних наук, доцент кафедри
німецької мови

Рецензент:

Кам'янець-Подільський – 2020 р.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ.....	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАМІТКИ ЯК ЖАНРУ В НІМЕЦЬКОМОВНОМУ МЕДІАПРОСТОРИ	
1.1 Поняття «жанр» у сучасному медіапросторі	8
1.2 Характеристика жанрів у медіа лінгвістиці.....	16
1.3 Сучасна медійна замітка як жанр	22
1.4 До історії дослідження медійних заміток.....	30
Висновки до розділу 1.....	32
РОЗДІЛ 2 МАТЕРІАЛ І МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ	
2.1 Матеріал дослідження.....	34
2.2 Методи дослідження.....	42
Висновки до розділу 2.....	48
РОЗДІЛ 3 МЕДІЙНА ЗАМІТКА ЯК ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЖАНР У НІМЕЦЬКИХ, АВСТРИЙСЬКИХ І ШВЕЙЦАРСЬКИХ ВИДАННЯХ	50
3.1 Замітка в структурному та синтаксичному аспектах.....	50
3.1.1 Заголовок.....	50
3.1.2 Основна частина.....	55
3.1.3 Заключна частина.....	68
3.2. Замітка в лексичному аспекті.....	68
3.3. Замітка в стилістичному аспекті.....	72
3.4. Замітка в невербальному аспекті.....	74
Висновки до розділу 3.....	78
ВИСНОВКИ.....	81
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	85

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

див. – дивіться

н-д – наприклад

НР – номінативне речення

ПР – просте речення

Рис. – рисунок

СПР – складнопідрядне речення

СР – складне речення

ССР – складносурядне речення

табл. – таблиця

BZ – Berliner Zeitung

WZ – Wiener Zeitung

NZZ – Neue Zürcher Zeitung

ВСТУП

Актуальність дослідження зумовлена тим, що окремі медійні жанри загалом і медіазамітка зокрема ще не є достатньо вивченими з точки зору їх структури та функціонування як цілісного тексту. Здебільшого медіатекст, а саме медіазамітка, аналізувався не як цілісне текстове утворення, а, переважно, в одноаспектному ракурсі на окремих мовних рівнях – лексичному або ж стилістичному. Однак, системний аналіз і зіставлення особливостей побудови та функціонування медіаповідомлення як цілісного тексту в періодичних виданнях німецькомовного медійного простору (німецького, австрійського, швейцарського) не були предметом розгляду, що й визначає актуальність дослідження.

Зі зростанням ролі новітніх засобів масової комунікації у сучасному високоінформативному суспільному житті поживалися різнопланові дослідження у такій молодій дисципліні як медіалінгвістика [13; 18-31; 66; 69]. У цій царині наукового пошуку, у світлі появи новітніх комунікаційних технологій, перетинаються інтереси різних сфер людської діяльності, насамперед журналістики та лінгвістики.

Особливий інтерес у медіалінгвістиці приділяють дослідженню різних способів надання інформації. Практика роботи сучасних медіа в останні роки все частіше демонструє той факт, що користувачу ніколи читати великі аналітичні матеріали. Тому інформаційні жанри, безперечно, мають у цьому випадку перевагу, яку легко пояснити: оперативність відіграє важливу роль у боротьбі за читача, він звертає увагу на заголовки публікацій, відшукує в матеріалі ключові слова та візуальні орієнтири.

Основоположні засади дослідження *теорії тексту* закладено у працях І. А. Бехта, М. П. Брандес, Н. С. Валгіної, І. Р. Гальперіна, О. І. Москальської, Т. В. Радзієвської, R.-A. de Beaugrande, K. Brinker, E. Coseriu, T. A. van Dijk та інших. Теоретичні основи *медіалінгвістики* висвітлено у наукових розвідках Т. Г. Добросклонської, М. А. Жовтобрюха, В. Й. Здоровеги, Ю.Є.Кійка,

О. О. Тертичного, Н. Burger, Н. Lenk, Н. Lüger, D. Perrin, E. Straßner. Проблеми *контрастивної лінгвістики* стали предметом розгляду у роботах Ю. О. Жлуктенка, Ю. Є. Кійка, В. І. Кушнерика, Н. В. Петлюченко, Й. А. Стерніна, R. Hartmann та ін.

Зіставні дослідження медіатекстів виконано на матеріалі німецької і англійської (U. Dirks, M. Luginbühl), німецької і російської (А. І. Арсланова), німецької і фінської (Н. Kohvakka), німецької і французької (Н. Lüger, В. Spillner). У німецькій і українській мовах (Ю. Є. Кійко) здійснено фрактальне моделювання структури медіатекстів інформаційного, аналітичного та інформаційно-аналітичного жанрів [18-31].

Об'єкт дослідження – сучасна німецькомовна медіазамітка як жанр інформаційного класу медійних текстів.

Предметом дослідження виступають структурно-композиційні, морфолого-синтаксичні, семантичні та невербальні особливості німецькомовних зовнішньополітичних медіазаміток.

Мета дослідження – визначити структурні та семантичні особливості замітки як жанру у сучасному німецькомовному медіапросторі шляхом комплексного зіставлення складових цього виду тексту у німецькому, австрійському та швейцарському медіапросторі.

Мета дослідження передбачає розв'язання таких **завдань**:

- визначити зміст поняття «жанр» у сучасній медіакультурі та з'ясувати його функції;
- охарактеризувати сучасну німецькомовну медійну замітку як жанр;
- проаналізувати структурні компоненти німецької, австрійської та швейцарської заміток і зіставити їх композиційну будову;
- встановити і зіставити синтаксичні, морфологічні та стилістичні особливості німецькомовних медіазаміток;
- узагальнити особливості використання невербальних засобів.

Методи дослідження. Для досягнення основної мети та розв'язання поставлених завдань у роботі використовуються описовий, структурно-

функціональний, зіставний та кількісний методи. Для ілюстрації окремих положень використовується лінгвістичне коментування і контекстологічний аналіз.

Матеріалом дослідження послуговувала суцільна вибірка заміток за один місяць – липень 2020 року – з розділу зовнішньої політики у щоденних онлайн-виданнях газет «Berliner Zeitung», «Wiener Zeitung», «Neue Zürcher Zeitung». Корпус склав 90 текстів. Такий об'єм матеріалу можна вважати репрезентативним. У роботі мова йде про ситуативні еквівалентні паралельні тексти, тобто такі, що виконують подібну роль у досліджуваних мовно-культурних дискурсах, інформуючи читацьку аудиторію про політичні події у світі. При цьому тексти було відібрано в один часовий зріз із відповідних рубрик, які склалися редакціями згаданих вище онлайн-газет. Це дозволяє говорити про об'єктивність добору дослідницького матеріалу, що відображає зовнішньополітичну «картину світу» німецькомовної культури через призму коротких повідомлень.

Зв'язок роботи з науковими темами. Магістерська робота виконана у рамках наукової теми, що розробляється на кафедрі німецької мови Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка *«Мова та мовлення: лінгвокультурологічний, комунікативний та дидактичний аспекти»*.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у комплексному зіставленні текстів медійних заміток у німецькій, австрійській та швейцарській медіакulturі з точки зору контрастивної медіагенології.

Практичне значення роботи полягає в тому, що отримані в ній результати, теоретичні положення, висновки й ілюстративний матеріал можуть бути використані на заняттях зі стилістики німецької мови, лінгвістики тексту, спецкурсів і спецсеминарів, на засіданнях наукових гуртків / круглих столів, а також у студентських наукових роботах.

Апробація окремих положень магістерської роботи відбулася на двох міжнародних науково-практичних конференціях, а саме: «Сучасна філологія:

перспективні та пріоритетні напрями наукових досліджень» (м. Одеса, 26-27 червня 2020 р.) та «Мова та мовлення: лінгвокультурологічний, комунікативний та дидактичний аспекти» (м. Кам'янець-Подільський, 19-20 листопада 2020 р).

Публікації. Основні положення наукового дослідження висвітлено у двох публікаціях [8-9].

Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів з висновками, загальних висновків і списку використаної літератури.

Повний обсяг магістерської роботи – 92 сторінки, з них 84 сторінки тексту, 8 сторінок списку використаних джерел. Робота містить 8 таблиць і 15 рисунків. Бібліографія нараховує 77 позицій.

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі висвітлено структурні та семантичні особливості замітки як жанру у сучасному німецькомовному медіапросторі шляхом комплексного зіставлення складових цього виду тексту у трьох німецькомовних медіакультурах на матеріалі провідних медіавидань.

1. Під жанром розуміємо відносно стійку структурно змістовну організацію тексту, зумовлену своєрідним віддзеркаленням дійсності й характером ставлення до неї творця. Медійні тексти поділяють загалом на три великі класи: інформаційні, аналітичні та художньо-публіцистичні. Наразі спостерігається тенденція до змішаних, гібридних жанрових форм. Найчастотнішим медіажанром серед інформаційних текстів у німецькій медіапрактиці є замітка у широкому розумінні. Основними функціями медіатекстів є: інформаційна, аналітична, маніпулятивна, когнітивна, розважальна, маніпулятивна, естетична.

2. Замітка як жанр є найстаріший, найуніверсальніший малоформатний вид медіатексту, під яким розуміємо найоперативнішу і найпростішу усталену форму повідомлення у ЗМІ про об'єктивно наявні події, факти, явища реального життя з метою найпростішого пізнання навколишнього світу. Жанровими ознаками замітки є: актуальність, новизна інформації, стислість, суспільна значимість, точність, емоційна стриманість, дохідливість викладу, надзвичайна оперативність, сприяння соціальному орієнтуванню.

Досліджувані зовнішньооперативні замітки виконують насамперед інформативну (інформують читачів про факти, події, явища, ситуацію тощо) і, можливо, сугестивну функцію (регулюють суспільне життя, впливаючи на прийняття рішень читачами видань, створенні медійної картини дійсності у респондентів).

3. За своєю макроструктурою замітка складається із заголовку, основного тексту та посилання на джерело інформації. Особливістю німецької

замітки є використання між заголовком і основним текстом локальної вказівки місця події, а також посилання на джерело інформації.

У роботі зіставлено композиційну будову усіх складових замітки – заголовку, основної та заключної частин. У заголовковому комплексі німецького, австрійського, швейцарського медіавидань виявлено певні особливості. У німецькій (76,7%) та швейцарській газетах (80%) від домінують прості речення, а в австрійській (53,3%) номінативні. Окрім того, заголовки у швейцарській газеті (9,4 слів) значно довші за німецькі й австрійські, що може свідчити про намагання редакції більше повно поінформувати читача вже у заголовку.

Загальний об'єм основної частини усієї вибірки склав 450 речень: *німецьке видання* – 150 речень (1800 лексичних одиниць, середня довжина речення – 12 слів), *австрійське видання* – 120 речень (1140 слів, середня довжина речення – 12 слів), *швейцарське видання* – 180 речень (3600 лексичних одиниць, середня довжина речення – 20 слів). За шкалою Л.Райнерса встановлено, що тексти німецького й австрійського видань можна вважати більш зрозумілішими, ніж швейцарського.

4. В основній частині досліджуваних заміток встановлено:

- домінування в австрійській та швейцарській медіакультурах простих речень (71,7% та 63,3% відповідно), у німецькій цей відсоток складає 56%; відносно однаковий відсоток складносурядних речень (*BZ* – 21,3%; *WZ* – 15%; *NZZ* – 18,3%); однакове співвідношення складнопідрядних речень в австрійському та швейцарському корпусах – по 10% та далі за спадом розміщені складні речення (*BZ* – 8%; *WZ* – 3,3%; *NZZ* – 8,3%). Такі показники зумовлені переважним використанням у простих реченнях поширеного означення замість підрядного речення.

- Комбіноване використання прямої та непрямої мови, зокрема шляхом використання цитування відомих політиків або вкраплювання їх висловлювань у зміст повідомлення, які виділяють лапками, передаючи тим самим оригінальність.

- Широке використання різних типів складнопідрядних речень: у німецьких замітках відчутно домінують підрядні додаткові речення (32%), на другому місці – підрядні означальні (27%), на третьому місці – підрядні мети (18%), далі слідує підрядні часу (14%) та підрядні причини (9%). У швейцарських замітках розподіл такий: підрядні означальні (38,9%), підрядні додаткові (33,3%), підрядні мети (16,7%) та часу (11,1%). В австрійському виданні типовим є використання підрядних додаткових речень (50%).

– Найуживанішою часовою граматичною формою у німецькій та австрійській замітці є *Präsens* (40,7% та 45,8%), натомість для швейцарського тексту типовим є вживання часової форми минулого часу - *Perfekt* (41,1%); *Präteritum* є менш вживаним, а ніж *Präsens*; форма *Perfekt* зафіксована майже однаково у *BZ* (18%) та *WZ* (15%). Однак у *NZZ* показник вибірки становить 41,1%; форма *Plusquamperfekt* не відзначається вживаністю: *BZ* (7,3%), *WZ* (6,7%), *NZZ* (лише 1,7%); форма майбутнього часу *Futurum 1* використовується в австрійській (5%) та швейцарській (1,1%) замітках.

- Відносно нечастотне використання граматичних форм пасивного стану: найчастотнішими вони є у швейцарських газетах, зокрема *Präsens Passiv* (2,3%), *Präteritum Passiv* (1,8%), *Perfekt Passiv* (2,8%), *Zustandspassiv* (1,1%).

– Для трьох медіакультур притаманне використання офіційно-ділового стилю із вживанням нейтральної загальноживаної лексики зовнішньополітичної тематики.

– Для зіставлених медіакультур притаманне використання абревіатур, складних слів, запозичень, фразеологізмів в їх широкому розумінні.

– У досліджуваних замітках не часто трапляються стилістичні тропи (метафора, епітети, метонімія). Це пояснюється специфікою жанру – коротко проінформувати про найсуттєвіше. Разом з тим, встановлено певні ознаки стилістичної експресії (гіпербола, іронія, сарказм, антитеза) у німецькій та австрійській вибірках.

5. Для трьох медіакультур характерно подібне залучення невербальних засобів у медіазамітках, а саме: виділення жирним шрифтом заголовків,

використання світлин, на яки зображені ключові фігури або ж об'єкти повідомлення. Інколи вони мають символічний характер.

Перспективним напрямом подальшого дослідження вбачаємо у зіставленні заміток з однієї теми в різнотипних медіавиданнях з метою встановлення прагмалінгвістичних відмінностей у мовнокультурних дискурсах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонович М. М. Функції газетних заголовків, виражених сполученням типу NNN. *Іноземна філологія*. № 103. 1992. С. 103–110.
2. Арсланова А. И. Жанр информационной заметки в макроструктуре газетного текста (на примере немецких и российских газет). *Вестник Вятского государственного гуманитарного университета*. 2012. № 2. Т. 2. С. 76–78.
3. Барчук В. М. Граматична категорія темпоральності: семантико-структурний аспект. *Мовознавство*. 2011. № 6. С. 64–76.
4. Бацевич Ф. С. Вступ до лінгвістичної генології. К. : Академія, 2006. 248 с.
5. Белоусов К.И. Синергетика текста: от структуры к форме. 2-е изд. М. : URSS, 2013. 248 с.
6. Белова А.Д. Поняття «стиль», «жанр», «дискурс», «текст» у сучасній лінгвістиці. *Іноземна філологія*. К. : КНУ імені Тараса Шевченка, 2002. Вип. 32. С. 11–14.
7. Болотнова Н.С. Филологический анализ текста. 4-е изд. М.: Флинта : Наука, 2009. 520 с.
8. Вовк М. Замітка як інформаційний жанр у німецькому медійному дискурсі : *Сучасна філологія: перспективні та пріоритетні напрями наукових досліджень* : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф., 26-27 червня 2020 р. Одеса : Південноукраїнська організація «Центр філологічних досліджень». 2020. С. 40-43.
9. Вовк М. В. Особливості вживання лексичних засобів у німецькомовних медійних замітках. *Мова та мовлення: лінгвокультурологічний, комунікативний та дидактичний аспекти* : зб. мат. II Міжнар. наук.-практ. конф., 19-20 листопада 2020 р. / редкол. Т. В. Калинюк (відп. ред.) та ін. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2020. С. 31-34.

- 10.Голік О. В. Історія науки про жанрову систему друкованих ЗМІ. *Масова комунікація: історія, сьогодення, перспективи* : наук.-практ. журнал / відп. ред. С. І. Кравченко; упоряд. М. А. Рожило. Луцьк : Волинський нац. університет ім. Лесі Українки, 2012. № 2 (2). С. 14-19.
- 11.Гуревич С. М. Газета : вчора, сьогодні, завтра. М. : Аспект-Пресс, 2004. 288 с.
- 12.Деркач Д. В. Медійна жанрологія в дискурсі сучасного філологічного знання. *Актуальні проблеми сучасної української лінгвістики: теорія і практика* : зб. наукових праць. К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2014. Вип. 28. 199 с.
- 13.Добросклонская Т. Г. Медиалингвистика : системный подход к изучению языка СМИ : современная английская медиаречь. 2-е изд. М. : ФЛИНТА, 2014. 264 с.
- 14.Домброван Т. И. Развитие языка как информационной синергетической системы. *Лінгвістика XXI століття : нові дослідження і перспективи*. К. : Логос, 2012. С. 83–90.
- 15.Загнітко А.П. Лінгвістика тексту : теорія і практиcum : наук.-навч. посібн. Донецьк : Дон НУ, 2006. 289 с.
- 16.Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості. Львів : ПАІС, 2004. 268 с.
- 17.Зекиева П. М. Заголовочный комплекс как технический конструкт риторической модальности в немецкой публицистике : автореф. дис. на соискание ученой степени канд. филол. наук : 10.02.04. Пятигорск, 2012. 24 с.
- 18.Кійко Ю. Є. Газетні тексти на заняттях з іноземної мови (на матеріалі коротких повідомлень сучасної німецької преси). *Матеріали регіональної конференції «Діяльнісно-зорієнтований підхід як шлях формування мовних та мовленнєвих компетенцій з іноземних мов у контексті полікультурності освітнього процесу Буковини»*, 9 грудня 2005 р. Чернівці : ПП. Яворська І. Т., 2005. С. 97–99.

19. Кійко Ю. Є. Генеза лінгвістичної науки про текст. *Актуальні проблеми романо-германської філології та прикладної лінгвістики* : наук. журн. / редкол. В.І. Кушнерик та ін. Чернівці : Родовід, 2019. Вип. 1(17). С. 131–139.
20. Кійко Ю. Є. Жанрові особливості заголовків у німецькому й українському газетних дискурсах. *Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. Сер. «Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов»*. Харків, 2013. Вип. 74. №1052. С. 147–154.
21. Кійко Ю. Є. Зовнішньополітичний дискурс у німецькій і українській публіцистиці в жанровому аспекті. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філол. науки. Кам'янець-Подільський* : Аксіома, 2012. Вип. 29. Том 3. С. 7–10.
22. Кійко Ю.Є. Контрастивний аналіз заголовків коротких повідомлень у синтаксично-кількісному аспекті. *Актуальні дослідження іноземних мов і літератур* : матеріали міжвуз. наук. конф. молодих учених, 13-14 лютого 2003. Донецьк : ДНУ, 2003. С. 129–131.
23. Кійко Ю. Є. Контрастивний аналіз короткого повідомлення в синтаксично-кількісному аспекті. *Науковий вісник Чернівецького університету. Чернівці* : ЧНУ, 2003. №156. Германська філологія. С. 44–52.
24. Кійко Ю. Є. Лінгвістика тексту і її предмет у сучасному німецькомовному дискурсі. *Нова філологія*. Запоріжжя: ЗНУ. 2007. Вип. 26. С. 244–248.
25. Кійко Ю. Є. Німецькі й українські інформаційні види текстів у зіставленні. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*. Чернівці : Книги ХХІ, 2010. Вип. 22. Філол. науки. Т. 1. С. 188–192.
26. Кійко Ю. Є. Німецько-українські паралелі в інформаційних медіажанрах: фрактальний підхід. Чернівці : Видавничий дім «Родовід», 2016. 392 с.
27. Кійко Ю. Є. Сучасна німецькомовна лінгвістична генологія : стан і перспективи розвитку. *Науковий вісник Чернівецького університету* : зб.

- наук. праць. Чернівці : ЧНУ, 2012. Вип. 595–596. Германська філологія. С. 161–174.
28. Кійко Ю. Є. Темпоральність у сучасних німецьких і українських медійних замітках з фрактальної перспективи. *Науковий Вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Сер. Філол. науки. Мовознавство*. Дрогобич. 2017. Вип. 7. С. 77–80.
29. Кійко Ю. Є. Фрактальне моделювання інформаційної структури медіатекстів. Чернівці : Технодрук, 2018. 402 с.
30. Кійко Ю. Є. Deutsche und ukrainische Presstextsorten / Німецькі й українські публіцистичні жанри : навч. посібн.. Чернівці : Видавничий дім «Родовід», 2014. 148 с.
31. Кійко Ю. Є. Kontrastive Medientextsortenlinguistik : Stand und Perspektiven. *Мова та мовлення : лінгвокультурологічний, комунікативний та дидактичний аспекти* : зб. матеріалів I Міжнародної наук.-практ. конф. 20-21 листопада 2019 р. Кам'янець-Подільський, 2019. С. 42-44.
32. Компьютерный корпус текстов современной русской газеты. *Язык СМИ как объект междисциплинарного исследования*. / за ред. А.А. Поликарпова. М. : Изд-во МГУ, 2003. С. 319–333.
33. Кочерган М.П. Основи зіставного мовознавства. К. : Академія. 2006. 424 с.
34. Кройчик Л. Система журналистских жанров. *Основы творческой деятельности журналиста* : учеб. для студ. вузов по спец. „Журналистика” / ред.-сост. С.Г. Корконосенко. СПб.: Знание, СПБИНВЭСЭП, 2000. С. 125-167.
35. Комарова З.И. Методология, метод, методика и технология научных исследований в лингвистике. 2-е изд., испр. и доп. М. : Флинта, Наука, 2013. 820 с.
36. Кузнецова О. Диференціація заміток у пресі на види : зб. праць Наук.-дослідн. інституту пресознавства. Вип. 5. 2015. С. 315-334. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ZPNDZP_2015_5_29 (дата звернення: 19.05.2020).

37. Кузнецова О. Формат видів замітки в українській пресі. *Масова комунікація: історія, сьогодення, перспективи*. 2015. № 7-8 (6). С. 137-142.
38. Левицкий В. В. Квантитативные методы в лингвистике. Винница: Нова Книга, 2007. 260 с.
39. Мисонжников Б. Жанры журналистики : предмет и форма творческой рефлексии. *Жанры в журналистском творчестве* : материалы науч.-практ. сем. «Современная периодическая печать в контексте коммуникативных процессов», 19 марта 2003 г., Санкт-Петербург. / отв. ред. Б. Мисонжников. СПб. : С.-Петербург. гос. ун-т, 2004. С. 3-5.
40. Основы творческой деятельности журналиста : учебник для студ. вузов по спец. «Журналистика» / ред.-сост. с. Г. Корконосенко. СПб : Знание, 2000. 272 с.
41. Пастухов А. Г. Особенности жанра «Glosse» и его функционирование в немецкоязычных медиа. *Верхневолжский филологический вестник*. 2018. № 3. С. 127-135.
42. Серажим К. С. Текстознавство : підручник. 2-ге вид. К. : Київський університет, 2012. 528 с.
43. Сучасна українська літературна мова : підруч. для студ. в філол. спец. вищих навч. закладів / За ред. М. Я. Плюща. Київ : Вища школа, 2001. 432 с.
44. Тертычный А. Жанры периодической печати : учеб. пособ. М. : Аспект Пресс, 2000. 312 с.
45. Чемеркін С. Г. Публіцистичний стиль української мови в Інтернеті. *Українознавство*. № 4. 2008. С. 220–224.
46. Чернявская В. Е. Лингвистика текста. Лингвистика дискурса. М. : ЛЕНАНД, 2014. 200 с.
47. Швейцер А. Д. Контрастивная стилистика. Газетно-публицистический стиль в английском и русском языках. М. : РАН Ин. Языкознания, 1993. 252 с.

48. Arntz R. Überlegungen zur Methodik einer «Kontrastiven Textologie». *Übersetzungswissenschaft: Ergebnisse und Perspektiven* / Hrsg. von R. Arntz und G. Thome. Tübingen : Narr, 1990. S. 393–404.
49. Breckle M. Redewiedergabe in Kurzmeldungen : Mit Wörtern bewegen. Festschrift für Mariann Skog-Södersved zum 60. Geburtstag / Hrsg. von N. Enell-Nilsson, B. Faber, H. Nikula. Vaasa : Universität Vaasa, 2013. S. 1–12.
50. Brinker K. Linguistische Textanalyse. Eine Einführung in Grundbegriffe und Methoden / K. Brinker, H. Cölfen, St. Pappert. 8. neu bearb. und erw. Aufl. Berlin : Schmidt, 2014. 188 S.
51. Burger H. Mediensprache : eine Einführung in Sprache und Kommunikationsformen der Massenmedien. 4., neu bearb. und erw. Aufl. Berlin [u.a.] : de Gruyter, 2014. 532. S.
52. Carlsson M. Deutsch und Schwedisch im Kontrast : zur Distribution nominaler und verbaler Ausdrucksweise in Zeitungstexten. Göteborg : Acta Univ. Gothoburgensis, 2004. 192 S.
53. Eckkrammer E. M. Are Texts of Daily Use Really useful? A Contrastive Analysis of Text-Creation Strategies in German and Portuguese Patient Package Inserts : Multilingualism in Specialist Communication. Proceedings of the 10-th European LSP Symposium, (Vienna, 29. Aug. – 1. Sept. 1995). Wien : Termnet. Bd. 1. 1995. S. 183–204.
54. Fasel Chr. Textsorten. 2., überarb. Aufl. Konstanz, München : UVK, 2013. 474 S.
55. Hellwig P. Titulus oder über den Zusammenhang von Titeln und Texten. Titel sind ein Schlüssel zur Textkonstruktion. *Zeitschrift für germanische Linguistik*. 12. 1984. S. 1–20.
56. Hoffmann L. Kommunikationsmittel Fachsprache. 2. Aufl. Tübingen : Narr, 1985. 308 S.
57. Hundsnurscher F. Theorie und Praxis der Textklassifikation. *Sprache und Pragmatik* / Hrsg. von I. Rosengren. Malmö / Stockholm : Almqvist & Wiksell, 1984. S. 75–97.

58. Kohvakka H. Meldungen internationaler Nachrichtenagenturen in deutschen und finnischen Tageszeitungen. *Mediensprache – Medienkritik* / Hrsg. von U. Breuer, J. Korhonen. Frankfurt a.M. [u.a.] : Lang, 2001. S. 189–205.
59. Lüger H.-H. Kontrastive Medienlinguistik. Ansätze, Ziele, Analysen. Landau : VEP, 2008. S. 11–28.
60. Lüger H.-H. Pressesprache. Tübingen : Niemeyer, 1995. 169 S.
61. Lüger H.-H. Probleme des Text(sorten)vergleichs. *Textlinguistik als Querschnittsdisziplin* / Hrsg. von Z. Berdychowska. Frankfurt a.M. [u.a.] : Lang, 2013. S. 49–64.
62. Majorin M. Zur Textsortenspezifik der "Kleinen Meldung". *Mediensprache – Medienkritik* / Hrsg. von U. Breuer, J. Korhonen. Frankfurt a.M. [u.a.] : Lang, 2001. S. 225–235.
63. Marschall M. Textfunktion der deutschen Tempora. Geneve : Edition Slatkine, 1995. 292 S.
64. Marx K. Internetlinguistik : Ein Lehr- und Arbeitsbuch. Tübingen : Narr, 2014. 236 S.
65. Musterwandel – Sortenwandel : aktuelle Tendenzen der diachronen Text(sorten)-linguistik / Hrsg. von St. Hauser. Bern [u.a.] : Lang, 2014. 312 S.
66. Perrin D. Medienlinguistik. 2. überarb. Aufl. Konstanz: UVK-Verl.-Ges., 2011. 258 S.
67. Reiners L. Stilfibel. 25. Aufl. München : Deutscher Taschenbuch Verlag, 1992. 265 S.
68. Schröder T. Die Handlungsstruktur von Texten. Tübingen : Narr, 2003. 276 S.
69. Stöckl H. Medienlinguistik. Zu Status und Methodik eines (noch) emergenten Forschungsfeldes. Presstextsorten jenseits der "News": medienlinguistische Perspektiven auf journalistische Kreativität / Hrsg. von Chr. Grösslinger u.a. Frankfurt a. M. : Lang, 2012. 13–36 S.
70. Straßner E. Journalistische Texte. Tübingen : Niemeyer, 2000. S.105.

71. Straßner E. Von der Korrespondenz zum Hypertext. Zeitungssprache im Wandel. *Mediensprache – Medienkritik* / Hrsg. von U. Breuer und J. Korhonen. Frankfurt a.M. [u.a.] : Lang, 2001. S. 87–102.
72. Volker W., Palm C. Glosse. *Lexikon Kommunikations- und Medienwissenschaft* / Hrsg. Günter Bentele, Hans-Bernd Brosius, Otfried Jarren. 2., überarb. u. erw. Aufl. Wiesbaden : Springer VS, 2013. 407 S.

Список джерел ілюстративного матеріалу

73. Berliner Zeitung. URL: <https://www.berliner-zeitung.de/>
74. Neue Zürcher Zeitung. URL: <https://www.nzz.ch/international>
75. Wiener Zeitung. URL: <https://www.wienerzeitung.at/nachrichten/politik>
76. Neue Zürcher Zeitung. URL: <https://www.nzz.ch/international>
77. Wiener Zeitung. URL: https://de.wikipedia.org/wiki/Wiener_Zeitung